

Информација о актуелним проблемима стицања ефективности међународних финансијских уговора и могућност њиховог рјешавања

I Правни основ и повезаност надлежности

У поступку закључивања међународних финансијских уговора у складу са Законом о поступку закључивања и извршавања међународних уговора («Сл.гласник БиХ», број 29/00 и 32/13«), и Законом о задуживању, дугу и гаранцијама Босне и Херцеговине («Сл.гласник БиХ, број 52/05,103/09 и 90/16«), обавезу и надлежност у провођењу поступка до потписивања међународних финансијских уговора има Министарство финансија и трезора, те у поступку ратифицирања надлежност има Министарство ванјњских послова.

Чланом 27. и 30 Закона о поступку закључивања и извршавања међународних уговора, Вијеће министара Босне и Херцеговине стара се о извршавању међународних уговора преко наложних институција Босне и Херцеговине и ентитета.

Надлежни органи државне управе прате извршавање међународних уговора и о томе обавјештавају Савјет министара Босне и Херцеговине.

Чланом 39. Закона о задуживању, дугу и гаранцијама Босне и Херцеговине («Сл.гласник БиХ, број 52/05,103/09 и 90/16«), прописане су процедуре за стварање обавеза по основу спољног државног дуга, процедура иницијативе је поједностављена, те је у поступку ратификације уговора дат приоритет оваквим уговорима.

Правила међународних финансијских институција захтјевају да се у међународном уговору специфицира датум ефективности и уобичајно је да у року не дужем од 90 дана од дана потписивања, уговор постаје ефикасан. С обзиром на то да се пробијају дефинисани рокови чести су захтијеви крајњњих корисника за продужење рока за ефикасност према кредиторима или даваоцима грантова упућени путем МФТ БИХ.

Уговор није ефикасан док међународне финансијске институције не добију доказе о испуњености уговорених услова ефикасности. Јаедан од уобичајних је Правно мишљење које издаје Министарство правде или потврда Министарства финансија и трезора у име Босне и Херцеговине као зајмопримца или примаоца гранта о испуњености свих услова за ефикасност, захтијеване по међународном уговору када се све активности поступка закључивања уговора заврше, укључујући и потписивање супсидијарних уговора са ентитетима или Брчко Дистриктом БИХ или неком институцијом на државном нивоу.

II Проблеми стицања ефикасности

Поступак закључивања кредитних и грант међународних уговора је сложен процес из разлога што у поступак закључивања укључује поред Министарства финансија и трезора БиХ и сљедеће институције: Институције крајњњих корисника, Министарство иностраних послова БиХ, ентитетска Министарства финансија као и ресорна министарства зависно од врсте пројекта, канцеларију за законодавство Савјета министара БиХ, Савјет министара БиХ, Предсједништво БиХ, Парламентарну скупштину БиХ и Министарство Правде Босне и Херцеговине и друге институције зависно од специфичности права власништва над пројектом и функционалних корелација самог пројекта.

У склопу поступка закључивања на државном нивоу врши се поступак прихватања уговора на ентитетским (владе и Парламент/Скупштина) и нижим нивоима власти. Извршавање и пренос права и обавеза закључених уговора уређује се потписивањем супсидијарних, пројектних и других уговора нижег ранга гдје је ентитетска институција или институција корисника пројекта једна од уговорених страна.

Проблеми стицања ефективности у поступку закључивања уговора постоје због неблаговремених припремних пројектних активности, одложених административних поступака релевантних институција на државном, ентитетском нивоу и нивоу крајњег корисника пројекта, као и одсуства јасних процедура администрирања у заказивању и одржавању сједница појединих институција у поступку закључивања уговора.

Продужена времена су нарочито изражена у поступку ратификације. у *Табели број 1. дат је преглед* времена ратификације уговора са ЕБРД у периоду стицања ефективности. Из прегледа је видљиво да су поједини уговори са овом банком ратификовани у периоду од преко 20 мјесеци уз просјечно вријеме од 17 мјесеци. Преглед је дат за уговоре који су у поступку закључивања на дан 21.06.2021.

Табела број 1. Преглед времена ратификације споразума између ЕБРД и БиХ који нису стекли ефективност на дан 21.06.2021. године

Пројекти Европске банке за онову и развој (ЕБРД)	Потписивање	Вријеме од потписивања до завршетка ратификације	Завршена ратификација/објављен у Службеном гласнику БиХ
Уговор о гранту (Пројекат побољшања енергетске ефикасности у Болници Зеница) РЕЕП (49431)	27.6.2018.	21 мјесец	16.03.2020
Уговор о зајму (Пројекат побољшања енергетске ефикасности у Болници Зеница) (49431)	27.6.2018.	20 мјесеци	26.02.2020
Уговор о зајму (Пројекат Коридор 5ц у ФБиХ Дно 3) (49058)	12.9.2018.	17 мјесеци	26.02.2020
Уговор о гранту (Регионални водовод Плава вода) ЕБРД-СИДА (46201)	20.11.2019.	8 мјесеци	22.07.2020
Уговор о зајму (Коридор 5 - обилазница Добој) (50603)	9.5.2019.	9 мјесеци	26.02.2020
Уговор о гранту (Коридор 5ц у РС - Дно 1) ЕБРД-ЕВБЈФ (49053)	1.8.2019.	9 мјесеци	13.05.2020

Поред наведеног, анализирана су времена закључивања кредитних споразума са свим кредиторима са којима је Босна и Херцеговина закључила кредитне аранжмане у временском периоду од 2005. године до 2020. године. Посебно је издвојен период од 2005. године до 2013. године и период од 2013.године до 2020. године када ступа на снагу Закон

о измјенама и допунама Закона о поступку закључивања и извршавања међународних уговора.

Табела бр. 2 Преглед времена стицања ратификације И ефективности закључених кредитних уговора у периоду 2005.-2013. година (ЕИБ-БиХ)

Назив пројекта	Датум потписивања	Укупно дани од потписивања до објаве у Сл. гласнику (бр. и датум)	Објава у Сл. гласнику (бр. и датум)	Укупно дана од потписивања до ефективности	Датум ефективности
Национални пут - Банја Лука Градишка	17.11.2005.	578	9/06 од 25.8.2006.	624	6.8.2007.
Желјезнице 2	28.12.2005.	223	8/06 од 11.08.2006.	1009	8.10.2008.
Санација путева у РС	8.1.2007	202	5/07 од 30.7.2007.	362	11.12.2007.
Електрична енергија 2	22.12.2006	606	6/07 од 23.8.2007.	791	24.02.2009.
Санација путева у ФБиХ	26.3.2007.	222	12/07 од 8.11.2007.	542	12.9.2008.
Водовод и канализација у ФБиХ	18.8.2008.	197	1/09 од 25.2.2009.	1566	10.12.2012.
Коридор Вц	18.12.2008.	254	7/09 од 2.9.2009.	614	27.8.2010.
Мала и средња предузећа (СМЕ)	26.11.2009.	243	7/10 од 29.7.2010.	643	26.8.2011.
Вода и санитација РС	22.9.2010.	353	6/11 од 15.9.2011.	357	15.9.2011.
Болнице у РС	25.10.2011.	161	4/12 од 6.04.2012	363	16.10.2012.
Хитна помоћ у случају поплава превенција	27.10.2011.			108	12.02.2012.
Просјечан број дана		303		634	

Споразуми са ЕИБ који су закључени у периоду од 2005.-2013. године, ратификовани су у просјечном трајању од 303 дана, док је просјечан временски период од потписивања до ефективности трајао 634 дана (Табела бр. 2 Преглед закључених кредитних уговора у периоду 2005.-2013. година (ЕИБ)). Споразуми закључени са ЕИБ-ом у периоду 2013.-2020. године дати су табелом бр.3 са видљивом позитивном промјеном у подручју просјечног времена ратификације, и негативним промјенама у подручју стицања ефективности након ратификације. просјечан број дана од потписивања споразума до његове објаве у Сл. Гласнику износи 188 дана, док је просјечан временски период од потписивања до ефективности 728 дана (Табела бр. 3 Преглед закључених кредитних уговора у периоду 2013.-2020. година (ЕИБ)).

Табела бр. 3 Преглед времена стицања ратификације И ефективности закључених кредитних уговора у периоду 2013.-2020. година (ЕИБ-БиХ)

Назив пројекта	Датум потписивања	Укупно дани од потписивања до објаве у Сл. гласнику (бр. и датум)	Објава у Сл. гласнику (бр. и датум)	Укупно дана од потписивања до ефективности	Датум ефективности
Коридор Вц друга фаза	22.8.2012.	143	1/13 од 17.01.2013.	322	03.7.2013.
Аутопут Банја Лука - Добој	16.12.2013.	94	5/14 од 20.3.2014.	46	01.02.2014.
Обновљива енергија ХЕ Врандук	30.06.2014.	120	20/14 од 30.10.2014.	610	29.02.2016.

Дистрибуција електричне енергије у БиХ -Б	19.5.2014.	181	21/14 од 20.11.2014.	468	03.03.2016.
Дистрибуција електричне енергије у БиХ -Ц	19.5.2014.	181	21/14 од 20.11.2014.	651	26.02.2016.
Коридор Вц Почитељ-Бијача	11.11.2014.	148	2/15 од 9.4.2015.	615	13.7.2016.
Модернизација цеста ФБИХ	23.02.2016.	306	7/16 од 29.12.2016.	496	23.06.2017.
Болнице у РС/Б	29.12.2016.	283	10/17 од 12.10.2017.	322	10.11.2017.
Коридор Вц Зеница Сјевер	26.4.2018.	144	9/18 од 20.9.2018.	256	03.01.2019.
Аутопут Бањња Лука-Добој/ Б	13.03.2018.	243	7/18 од 16.8.2018.	300	03.01.2019.
Мјере заштите од поплава РС	17.12.2019.	291	15/20 од 08.10.2020.	306	13.10.2020.
Водовод и канализација у РС ИИ	17.12.2019.	291	15/20 од 08.10.2020.	306	13.10.2020.
Коридор Вц Централни дио	27.02.2020.	198	16/20 од 15.10.2020.	349	11.02.2021.
Сарајевска заобилазница	17.07.2006	14	5/07 од 31.7.2007.	5157	11.02.2021.
Просјечан број дана		188		728	

Времена стицања ратификације ефективности уговора са Свјетском банком исказана су табелом бр.4.

Табела бр. 4 Преглед времена стицања ратификације И ефективности закључених кредитних уговора у периоду 2005.-2013. година (WB-БИХ)

Назив пројекта	Датум потписивања	Укупно дани од потписивања до објаве у Сл. гласнику (бр. и датум)	Објава у Сл. гласнику (бр. и датум)	Укупно дана од потписивања до ефективности	Датум ефективност и
Јачање здравственог сектора	05.9.2005.	206	3/06 од 1.4.2006	219	04.12.2005.
Регистрација земљишта	21.8.2006.	230	1/07 од 11.4.2007	235	13.4.2007.
Програм енергетске заједнице	21.8.2006.	230	1/07 од 11.4.2007	235	13.4.2007.
Авијарна инфлуенца - припрема	31.8.2007.	175	1/08 од 25.2.2008	210	28.03.2008.
Пољопривреда и рурални развој	31.8.2007.	175	1/08 од 25.2.2008	179	26.02.2008.
Развој локалне заједнице - додатак	05.6.2007.	144	11/07 од 29.10.2007	181	02.11.2007.
Путна инфраструктура и безбједност	22.5.2008.	113	8/08 од 15.9.2008	120	19.9.2008.
Управљање чврстим отпадом 2	25.6.2009.	103	9/09 од 8.10.2009	122	25.10.2009.
Други пројекат управљања чврстим отпадом	25.6.2009.	103	9/09 од 8.10.2009	120	23.10.2009.
Мала и средња предузећа (СМЕ)	18.2.2010.			179	16.8.2010.
Отпадне воде у Сарајеву	17.03.2010.	142	8/10 од 9.8.2010	120	15.07.2010.
Програмски развој политике јавне потрошње	03.6.2010.	108	11/10 од 21.9.2010.	120	01.10.2010.
Прво програмско финансирање за развојну политику јавне потрошње	03.6.2010.	108	11/10 од 21.9.2010.	120	01.10.2010.

Подршка мрежама соц. сигурности и запошљавања	11.5.2010.	130	11/10 од 21.9.2010.	149	07.10.2010.
Додатно финансирање за јачање здравственог сектора	05.7.2011.	167	10/11 од 22.12.2011.	175	27.12.2011.
Развој наводњавања	24.7.2012.	135	5/13 од 19.3.2013.	248	29.03.2013.
Побољшање приступа СМЕ	24.7.2012.	135	5/13 од 19.3.2013.	268	18.4.2013.
Просјечан број дана		134		176	

Споразуми са WB који су закључени у периоду од 2005.-2013. године закључени су уз просјечан број дана од потписивања споразума до његове објаве у Сл. Гласнику износи у трајању од 134 дана, док је просјечан временски период од потписивања до ефективности остварен у трајању од 176 дана (Табела бр. 4 Преглед закључених кредитних уговора у периоду 2005.-2013. година (WB)).

Табела бр. 5 Преглед времена стицања ратификације и ефективности закључених кредитних уговора у периоду 2013.-2020. година (WB-БИХ)

Назив пројекта	Датум потписивања	Укупно дани од потписивања до објаве у Сл. гласнику (бр. и датум)	Објава у Сл. гласнику (бр. и датум)	Укупно дана од потписивања до ефективности	Датум ефективности
Регистрација некретнина	25.01.2013.	227	17/13 од 12.9.2013.	208	21.8.2013.
Хитан опоравак од поплава	21.7.2014.	23	13/14 од 14.8.2014.	36	26.8.2014.
Заштита од поплава Дрине	10.9.2014.	209	2/15 од 9.4.2015	294	01.7.2015.
Енергетска ефикасност дио А	29.10.2014.	181	3/15 од 30.4.2015	210	27.5.2015.
Енергетска ефикасност дио Б	29.10.2014.	181	3/15 од 30.4.2015	210	27.5.2015.
Развојна политика пословног амбијента	15.01.2015.	249	8/15 од 24.9.2015	258	30.9.2015.
Модернизација путног сектора у ФБиХ	9.11.2016.	264	7/17 од 3.8.2017	329	04.10.2017.
Подршка запошљавању	03.5.2017.	589	11/17 од 14.12.2017	268	26.01.2018.
Развојна политика јавних финансија	25.5.2017.	260	1/18 од 15.02.2018.	285	06.03.2018.
Јачање банкарског сектора	31.10.2017.	162	2/18 од 12.4.2018.	359	25.10.2018.
Реконструкција жељезница РС	06.03.2018.	527	8/18 од 23.8.2018.	178	31.8.2018.
Додатно финансирање за ен. ефикасност	18.1.2019.	398	2/20 од 26.2.2020.	418	11.03.2020.
Хитни пројекат COVID-19	13.5.2020.	97	11/20 од 20.8.2020.	111	01.9.2020.
Регистрација некретнина	02.7.2020.	133	19/20 од 15.12.2020.	168	17.12.2020.
Пројекат управљањем Нерветвом и Требишњицом	9.9.2008	166	1/09 од 25.02.2009		

Просјечан број дана		244		238	
---------------------	--	-----	--	-----	--

Споразуми закључени са WB у периоду 2013.-2020. године ратификовани су уз просјечан број дана од потписивања споразума до његове објаве у Сл. Гласнику у трајању од 244 дана, док је просјечан временски период од потписивања до ефективности износио 238 дана (Табела бр. 5 Преглед закључених кредитних уговора у периоду 2013.-2020. година (WB)).

Остварена времена ратификације и ефективности уговора са ЕБРД дата су табелом бр.6 и табелом бр.7.

Табела бр. 6 Преглед времена стицања ратификације И ефективности закључених кредитних уговора у периоду 2005.-2013. година (ЕБРД -БИХ)

Назив пројекта	Датум потписивања	Укупно дани од потписивања до објаве у Сл. гласнику (бр. и датум)	Објава у Сл. гласнику (бр. и датум)	Укупно дана од потписивања до ефективности	Датум ефективности
Железнице 2	09.12.2005.	186	07/06 од 15.6.2006.	58	07.02.2006.
Електрична енергија 3	01.02.2006.	298	14/06 од 20.11.2006.	301	29.11.2006.
Ваздушни саобраћај	01.08.2006.	146	16/06 од 27.12.2006.	153	01.01.2007.
Канализациони систем Бијељина	17.7.2007.	233	2/08 од 10.03.2008.	458	17.10.2008.
Електро-енергетски систем	13.12.2007.	213	6/08 од 16.07.2008.	384	31.12.2008.
Коридор Вц	28.10.2008.	190	4/09 од 08.05.2009.	332	25.9.2009.
Петлја Маховљани	16.12.2009.	141	5/10 од 27.5.2010.	215	19.7.2010.
Гасификација СБ Кантона	27.01.2010.	208	9/10 од 25.8.2010.	244	28.9.2010.
Агенција за осигурање депозита	27.01.2010.	234	11/10 од 21.9.2010.	757	21.02.2012.
Водовод и канализација Бијељина	23.7.2010.	412	6/11 од 15.9.2011.	488	23.11.2011.
Обилазница Брчко дистрикт БиХ	29.11.2011.	305	12/12 од 4.10.2012.	1236	24.4.2015.
Градске саобраћајнице Сарајево	27.10.2011.	317	10/12 од 14.09.2012.	732	28.10.2013.
Аутопут Бања Лука - Добој фаза 1	26.4.2012.	206	14/12 од 22.11.2012.	232	14.12.2012.
Просјечан број дана		238		430	

Споразуми са ЕБРД-ом који су закључени у периоду од 2005.-2013. године имали су просјечно вријеме од потписивања споразума до његове објаве у Сл. Гласнику у трајању од 238 дана, док је просјечан временски период од потписивања до ефективности остварен у трајању од 430 дана (Табела бр. 6 Преглед закључених кредитних уговора у периоду 2005.-2013. година (ЕБРД)).

Табела бр. 7 Преглед времена стицања ратификације И ефективности закључених кредитних уговора у периоду 2013.-2020. година (ЕБРД-БИХ)

Назив пројекта	Датум потписивања	Укупно дани од потписивања до објаве у Сл. гласнику (бр. и датум)	Објава у Сл. гласнику (бр. и датум)	Укупно дана од потписивања до ефективности	Датум ефективности
----------------	-------------------	---	-------------------------------------	--	--------------------

Водоснабдијевање Чапљјина	03.4.2012.	213	16/12 од 6.12.2012.	764	07.5.2014.
Централно гријање у Приједору	24.12.2014.	263	6/15 од 20.08.2015	312	01.11.2015.
Водоснабдијевање Градачац	24.12.2014.	209	5/15 од 23.07.2015.	1283	29.6.2018.
Коридор 5ц 2	22.12.2015.	621	4/16 од 8.09.2016.	828	29.03.2018.
Регионални водовод Плава вода	19.11.2015.	159	2/16 од 28.04.2016	1289	02.7.2019.
Водовод Високо	31.8.2016.	186	2/17 од 16.03.2017.	552	06.03.2018.
Коридор 5ц 2 наставак	22.12.2016.	221	7/17 од 3.8.2017.	463	29.03.2018.
Цесте ФБиХ - поправка након поплава и модернизација	13.7.2016.	206	1/17 од 9.2.2017.	1042	31.5.2019.
Лука Брчко	22.12.2016.	221	7/17 од 3.08.2017.	1058	15.11.2019.
Сарајево вода	11/05/2017	274	1/18 од 15.02.2018.	624	25.01.2019.
Коридор 5Вц у РС 1 дио	27.12.2017.	229	7/18 од 16.08.2018.	531	12.6.2019.
Коридор 5ц дио 3	12.9.2018.	529	2/20 од 26.02.2020.	441	26.11.2020.
Побољшање ен. ефик. у болници Зеница	27.06.2018.	604	2/20 од 26.02.2020.		
Живинице регионална депонија отпада	20.11.2019.	283	14/20 од 03.9.2020.	362	16.11.2020.
Коридор 5ц Обилазница Добој	09.5.2019.	287	2/20 од 26.02.2020.	353	26.4.2021.
Јавни превоз Сарајево	05.02.2020.	250	16/20 од 15.10.2020.	281	16.11.2020.
Јавни превоз Сарајево-дио 2	05.02.2020.	250	16/20 од 15.10.2020.	360	01.02.2021.
Градске саобраћајнице Сарајево	25.6.2020.	224	1/21 од 9.2.2021.	294	15.4.2021.
Пројекат обнове електродистрибуције	1.2.2006.	289	14/06 од 20.11.2006.	308	6.12.2006
Просјечан број дана		290		619	

Споразуми закључени са ЕБРД-ом у периоду 2013.-2020. године администрирани су уз просјечан број дана од потписивања споразума до његове објаве у Сл. Гласнику од 290 дана, док је остварен просјечан временски период од потписивања до ефективности 619 дана (Табела бр. 7 Преглед закључених кредитних уговора у периоду 2013.-2020. година (ЕБРД-БИХ)).

Периоди администрирања у поступку закључивања финансијских уговора са КфW банком исказани су табелама 8 и 9.

Табела бр. 8 Преглед времена стицања ратификације и ефективности закључених кредитних уговора у периоду 2005.-2013. година (КфW-БИХ)

Назив пројекта	Датум потписивања	Укупно дани од потписивања до објаве у Сл. гласнику (бр. и датум)	Објава у Сл. гласнику (бр. и датум)	Укупно дана од потписивања до ефективности	Датум ефективности
Санација ХЕ Рама	23.08.2008.	121	12/08 ОД 24.12.2008.	243	21.04.2009
Водоснабдијевање и канализација за Банја Луку	24.11.2009.	156	4/10 од 30.04.2010.	487	22.03.2011
Вјетроелектрана Месиховина	23.02.2010.	254	9/10 од 25.8.2010.	561	7.7.2011
Струја СЦАДА	11/2/2011.			234	19.06.2012
Просјечан број дана		177		381	

Споразуми са КфW-ом који су закључени у периоду од 2005.-2013. године везали су у просјеку 177 дана од потписивања споразума до његове објаве у Сл. Гласнику , док је просјечан временски период од потписивања до ефективности 381 дан (Табела бр. 8 Преглед закључених кредитних уговора у периоду 2005.-2013. година (КфW)).

Табела бр. 9 Преглед времена стицања ратификације И ефективности закључених кредитних уговора у периоду 2013.-2020. година (КфW -БИХ)

Назив пројекта	Датум потписивања	Укупно дани од потписивања до објаве у Сл. гласнику (бр. и датум)	Објава у Сл. гласнику (бр. и датум)	Укупно дана од потписивања до ефективности	Датум ефективности
Санација ХЕ Требињње 1, фаза ИИИ	26.03.2013.	221	20/13 од 7.11.2013.	311	07.02.2014
Вјетроелектрана Подвележје	16.12.2013.	142	6/14 од 8.5.2014.	270	16.09.2014
Вода и канализација у БиХ II	26.03.2013.	759	3/15 од 30.4.2015.	409	13.05.2014
Хидроелектрана Јањићи	30.06.2014.	106	19/14 од 16.10.2014.	78	16.09.2014
Пумпна хидроелектрана Врило	30.06.2014.	300	3/15 од 30.4.2015.	271	30.03.2015
Вјетропарк Хргуд	8.11.2017.	183	2/18 од 12.4.2018.	215	12.06.2018
Рехабилитација пумпно-акумулацијске ХЕ Чапљина	27.12.2019.	240	13/20 од 27.08.2020.	315	11.11.2020
Просјечан број дана		278		267	

Споразуми закључени са КфW-ом у периоду 2013.-2020. године администрирани су у просјеку за 278 дана од потписивања споразума до његове објаве у Сл. Гласнику , док је остварен просјечан временски период од потписивања до ефективности од 267 дана (Табела бр. 9 Преглед закључених кредитних уговора у периоду 2013.-2020. година (КфW)).

Карактеристична времена стицања ефективности уговора које је БиХ закључила са СФД показана су табелом 10 и 11.

Табела бр. 10 Преглед времена стицања ратификације И ефективности закључених кредитних уговора у периоду 2005.-2013. година (СФД -БИХ)

Назив пројекта	Датум потписивања	Укупно дани од потписивања до објаве у Сл. гласнику (бр. и датум)	Објава у Сл. гласнику (бр. и датум)	Укупно дана од потписивања до ефективности	Датум ефективности
Опремање четири болнице	7.06.2009.	154	10/09 од 11.11.2009	254	21.02.2010
Градска магистрала у Зеници	4.08.2011.			224	18.03.2012
Просјечан број дана		154		239	

Споразуми са СФД-ом који су закључени у периоду од 2005.-2013. Године везали су у просјеку 154 дана од потписивања споразума до његове објаве у Сл. Гласнику, док је просјечан временски период од потписивања до ефективности трајао 239 дана (Табела бр. 10 Преглед закључених кредитних уговора у периоду 2005.-2013. година (СФД)).

Табела бр. 11 Преглед времена стицања ратификације И ефективности закључених кредитних уговора у периоду 2013.-2020. година (СФД -БИХ)

Назив пројекта	Датум потписивања	Укупно дани од потписивања до објаве у Сл. гласнику (бр. и датум)	Објава у Сл. гласнику (бр. и датум)	Укупно дана од потписивања до ефективности	Датум ефективности
Развој инфраструктуре у Горажду	5.10.2016.	124	1/17 од 9.02.2017	160	15.03.2017
Пројекат развоја инфраструктуре Општине Стари Град	25.07.2018.	67	10/18 од 2.10.2018	196	11.02.2019
Изградња и обнова одређеног броја болница у БиХ	25.07.2018.	122	27.11.2018	188	07.02.2019
Просјечан број дана		104		181	

Споразуми са овом институцијом закључени у периоду 2013.-2020. године ратификовани у просјеку за 104 дана, док је просјечан временски период од потписивања до ефективности 181 дана (Табела бр. 11 Преглед закључених кредитних уговора у периоду 2013.-2020. година (СФД)).

Остварена времена закључивања уговора са КФАД изнијета су у табели 12 и 13.

Табела бр. 12 Преглед времена стицања ратификације И ефективности закључених кредитних уговора у периоду 2005.-2013. година (КФАД-БИХ)

Назив пројекта	Датум потписивања	Укупно дани од потписивања до објаве у Сл. гласнику (бр. и датум)	Објава у Сл. гласнику (бр. и датум)	Укупно дана од потписивања до ефективности	Датум ефективности
Аутопут Кakanj- Доња Грачаница	24.11.2009.	183	5/10 од 27.5.2010.	970	24.07.2012.
Просјечан број дана		183		970	

Споразуми са КФАД-ом који су закључени у периоду од 2005.-2013. године имали су просјечан број дана од потписивања споразума до објаве у Сл. Гласнику 183 дана, док је просјечан временски период од потписивања до ефективности 970 дана (Табела бр. 12 Преглед закључених кредитних уговора у периоду 2005.-2013. година (КФАД)).

Табела бр. 13 Преглед времена стицања ратификације И ефективности закључених кредитних уговора у периоду 2013.-2020. година (КФАД-БИХ)

Назив пројекта	Датум потписивања	Укупно дани од потписивања до објаве у Сл.	Објава у Сл. гласнику (бр. и датум)	Укупно дана од потписивања до ефективности	Датум ефективности
----------------	-------------------	--	-------------------------------------	--	--------------------

		гласнику (бр. и датум)			
Аутопут Немила- Донђа Грачаница	19.02.2019.	374	4/20 од 3.3.2020	637	26.11.2020
Просјечан број дана		374		637	

Споразуми закључени са КФАД -ом у периоду 2013.-2020. године ратификовани су у просјеку током 374 дана (вријеме од потписивања споразума до његове објаве у Сл. Гласнику) , док је просјечан временски период од потписивања до ефективности 637 дана (Табела бр. 13 Преглед закључених кредитних уговора у периоду 2013.-2020. година (КФАД)).

Табела бр. 14 Преглед времена стицања ратификације И ефективности закључених кредитних уговора у периоду 2005.-2013. година (ОПЕЦ фонд-БИХ)

Назив пројекта	Датум потписивања	Укупно дани од потписивања до објаве у Сл. гласнику (бр. и датум)	Објава у Сл. гласнику (бр. и датум)	Укупно дана од потписивања до ефективности	Датум ефективности
Сарајевска заобилазница	20.7.2005.	813	10/07 од 18.10.2007.	1264	09.01.2009.
Унапређење руралног предузетништва	20.03.2007.	219	11/07 од 29.10.2007.	341	01.12.2007.
Реконструкција желјезница Сарајево-Брадина	21.4.2008.	144	8/08 од 15.9.2008.	258	09.01.2009.
Унапређење услова живота на селу	07.4.2010.	164	11/10 од 21.9.2010.	854	16.8.2012.
Стамбена обнова	23.02.2011.	251	8/11 од 04.11.2011.	533	16.8.2012.
Просјечан број дана		318		650	

Споразуми са ОПЕЦ фонд -ом који су закључени у периоду од 2005.-2013. Године ратификовани су у просјеку током 318 дана , док је просјечан временски период од потписивања до ефективности 650 дана (Табела бр. 14 Преглед закључених кредитних уговора у периоду 2005.-2013. година (ОПЕЦ фонд)).

Табела бр. 15 Преглед времена стицања ратификације И ефективности закључених кредитних уговора у периоду 2013.-2020. година (ОПЕЦ фонд-БИХ)

Назив пројекта	Датум потписивања	Укупно дани од потписивања до објаве у Сл. гласнику (бр. и датум)	Објава у Сл. гласнику (бр. и датум)	Укупно дана од потписивања до ефективности	Датум ефективности
----------------	-------------------	---	-------------------------------------	--	--------------------

Коридор Вц поддионица Клопче-Доња Грачаница - А	03.9.2014.	237	3/15 од 30.4.2015.	578	06.4.2016.
Коридор 5ц поддионица Клопче-Доња Грачаница - Б	03.9.2014.	237	3/15 од 30.4.2015.	1325	23.4.2018.
Развој руралног предузетништва	27.4.2016.	207	6/16 од 24.11.2016.	361	28.4.2017.
Коридор 5ц Немила-Доња Грачаница Компонента А	30.8.2018.	548	4/20 од 03.3.2020.	568	14.7.2020.
Коридор 5ц Немила-Доња Грачаница Компонента Б	30.8.2018.	548	4/20 од 03.3.2020.	569	14.7.2020.
Просјечан број дана		355		680	

Споразуми закључени са ОПЕЦ фонд -ом у периоду 2013.-2020. године ратификовани су током 355 дана, док је просјечан временски период од потписивања до ефективности 680 дана (Табела бр. 15 Преглед закључених кредитних уговора у периоду 2013.-2020. година (ОПЕЦ фонд)).

Табела бр. 16 Преглед закључених кредитних уговора у периоду 2005.-2013. година (ИФАД-БИХ)

Назив пројекта	Датум потписивања	Укупно дани од потписивања до објаве у Сл. гласнику (бр. и датум)	Објава у Сл. гласнику (бр. и датум)	Укупно дана од потписивања до ефективности	Датум ефективности
Унапређење руралног предузетништва	28.9.2006.	275	5/07 од 31.07.2007.	380	18.10.2007.
Поболјшање животних услова на селу	09.12.2009.	168	5/10 од 27.5.2010.	169	28.5.2010.
Просјечан број дана		221		274	

Споразуми са ИФАД -ом закључени у периоду од 2005.-2013. године, ратификовани су током 221 дан, док је просјечан временски период од потписивања до ефективности 274 дана (Табела бр. 16 Преглед закључених кредитних уговора у периоду 2005.-2013. година (ИФАД)).

Табела бр. 17 Преглед времена стицања ратификације и ефективности закључених кредитних уговора у периоду 2013.-2020. година (ИФАД-БИХ)

Назив пројекта	Датум потписивања	Укупно дани од потписивања до објаве у Сл. гласнику (бр. и датум)	Објава у Сл. гласнику (бр. и датум)	Укупно дана од потписивања до ефективности	Датум ефективности
Развој руралног пословања	20.12.2013.	138	6/14 од 8.5.2014.	96	26.03.2014.
Програм развоја конкурентности у руралним подручјима	23.03.2016.	353	2/17 од 16.3.2017.	419	22.5.2017.
Просјечан број дана		245		257	

Споразуми закључени са ИФАД-ом у периоду 2013.-2020. године администрирани су уз просјечан број дана од потписивања споразума до његове објаве у Сл. Гласнику у времену од 245 дана, док је просјечан временски период од потписивања до ефективности 257 дана (Табела бр. 17 Преглед закључених кредитних уговора у периоду 2013.-2020. година (ИФАД)).

Нови Закон је објављен у „Сл Гласнику БиХ“, 32/13 дана 29.04.2013.године и у члановима , 19б; 19ц; 19д; 19е; и 19ф и 19е су дати рокови који прецизирају максимално вријеме у појединим карактеристичним фазама поступка ратификације за уговоре којим је Босна и Херцеговина преузела кредитне и друге финансијске обавезе. Укупно максимално вријеме поступка ратификације је од потписивања споразума до доношења Одлуке о ратификацији Предсједништва БиХ 41 дан, с тим да је предвиђено одржавање и хитних сједница институција укључених у поступак ратификације.Времена за објаву Одлуке о ратификацији оваквих међународних уговора у „Сл. Гласнику БИХ“ нису измјењена. Рок за објаву Одлуке о ратификацији међународног уговора је остао најкасније од 90 дана од дана доношења Одлуке о ратификацији.

Посебан проблем представљају времена потребна за потписивање супсидијарног уговора који представља дио активности поступка закључивања међународног уговора. Закључивањем супсидијарног уговора Босна и Херцеговина преноси право и обавезе на ентитет или Брчко Дистрикт БиХ или на институцију на државном нивоу зависно од алокације средстава по основном уговору, у складу са одредбама међународног уговора. Министарство финансија и трезора није у могућности упутити захтјев за издавање Правног мишљења, када је то захтијевано, према Министарству правде БиХ док се не закључи супсидијарни уговор и самим тим није у могућности доставити завршни акт неопходан за ефективност другој уговорној страни по међународном уговору и у том случају касни са испуњењем преузетих обавеза.

У Табели бр. 18 дата су времена припреме и потписивања супсидијарних уговора, те се може закључити да је у великом броју случајева поступак ратификације завршен прије потписивања супсидијарног уговора. Непотписивање супсидијарног уговора значи да ентитет на којег су алоцирана средства по међународном уговору није завршио своју процедуру прихватања задужења на својој влади односно Парламенту/Скупштини.

Табела бр. 18 Преглед времена припреме и потписивања супсидијарних уговора (по уговорима између ЕБРД-БИХ) између БиХ и ФБиХ, и БиХ и РС

Пројекти Европске банке за онову и развој (ЕБРД)	Завршена ратификација/објављен у Службеном гласнику БиХ	Припремљен и достављен Супсидијарни споразум	Потписан Супсидијарни споразум
Уговор о гранту (Пројекат побољшања енергетске ефикасности у Болници Зеница) РЕЕП (49431)	16.03.2020	11.10.2018	Није потписан
Уговор о зајму (Пројекат побољшања енергетске ефикасности у Болници Зеница) (49431)	26.02.2020	11.10.2018	Није потписан

Уговор о зајму (Пројекат Коридор 5ц у ФБиХ Дио 3) (49058)	26.02.2020	14.11.2018	23.10.2020
Уговор о гранту (Регионални водовод Плава вода) ЕБРД-СИДА (46201)	22.07.2020	11.3.2020	24.11.2020
Уговор о зајму (Коридор 5ц - обилазница Добој) (50603)	26.02.2020	22.07.2019	18.02.2021
Уговор о гранту (Коридор5Вц у РС - Дио 1) ЕБРД-ЕВБЈФ (49053)	13.05.2020	9.10.2019.	29.07.2020

Закључивање међународних уговора којим се Босни и Херцеговини додјељују грант средства ради финансирања или кофинансирања пројеката који се већ финансирају средствима кредита такођер имају своје рокове за ефективност, рокове за повлачење средстава, финансијске обавезе у имплементацији средстава зависно од уговорне стране као даваоца гранта, услове за враћање у случајевима ненамјенског трошења као и друге финансијске обавезе дефинисане у међународном уговору. Посебан је проблем уколико се један пројекат финансира процентом, дијелом из кредитних, и дијелом из грант средстава који може довести до застоја у имплементацији пројекта због застоја у процесуирању закључивања грант аранжмана.

Некада су рокови за ефективност грант аранжмана јако кратки и доцња у поступку закључивања могу довести до губитка грант средстава који су врло значајни.

Закон о поступку закључивања и извршавања међународних уговора („Сл.гласник БиХ“, број 29/00 и 32/13 у дијелу хитног поступка ратификације, члану 19б; 19ц; 19д; 19е; и 19ф, дефинише да поступак ратификације међународних уговора примјењује се приликом закључивања међународног уговора којим Босна и Херцеговина преузима кредитне и друге финансијске обавезе – кредитне аранжмане.“ Из наведеног произилази да међународни уговори којим Босна и Херцеговина преузима друге финансијске обавезе, а које нису кредитни аранжмани, не могу користити законску погодност хитне ратификације, што представља додатни проблем у брзом процесуирању закључивања оваквих међународних уговора.

Узимајући у обзир све наведене податке до којих се дошло анализирајући наведене споразуме и времена која су потребна за ратификацију и ефективност истих, може се рећи да није наступио жељени ефекат ни након ступања на снагу Закона о измјенама и допунама Закона о поступку закључивања и извршавања међународних уговора.

III Посљедице кашњења ефикасности

Посљедице кашњења ефикасности могу довести до отказивања уговора, кашњења у имплементацији пројеката што је у директној вези са периодом повлачења средстава утврђеним у уговору, финансијским импликацијама на захтијевана продужења и плаћања трошкова на расположива, а неискориштена средства, чија је основица у старту највећа, као и негативног става међународних финансијских институција у погледу кредибилности Босне и Херцеговине.

Комитмент фи или провизија на расположива и неповучена средства представља трошак који се обрачунава у складу са са генералним условима неких од кредитора и као такав уграђен је у стандардне услове пословања ино-кредитора.

Висина обрачунатих средстава по основи овог трошка, прије свега, зависи од висине уговорених средстава, датума потписивања и ефективности средстава, али у највећој мјери од реализирања уговорене динамике имплементације средстава за пројекте за чију намјену су средстава и посуђена.

Обрачун таквог трошка је дефинисан у генералним условима кредитора и почиње након два мјесеца од потписивања уговора. У случају кашњења у поступку закључивања уговора стопа од 0,50% годишње код Европске банке за обнову и развој (ЕБРД); стопа од 0,25% годишње код Свјетске банке ИБРД и стопа од 0,25% годишње код Њемачке банке за развој (КфW), се примјењује на пуни износ додјелиених средстава након истека периода који је дефинисан у уговору и генералним условима кредитора. Наплата таквих трошкова је могућа тек након ступања уговора на снагу.

Сходно горе наведеном кашњење у поступка закучивања уговора по основу чекања на ратифицирање и ефективност имају значајне посљедице као што су:

- Одложена ефективност уговора назначени према условима у сваком угрожава уговорне обавезе и обавезе кофинансирања пројеката,
- Одложена је имплементација пројеката и угрожени рокови расположивости средстава назначени у сваком уговору,
- Период одгоде плаћања главнице тече од датума потписивања уговора, тако да је тај период одгоде смањен у односу на период имплементације пројекта,
- Повећани трошкови на расположива, а неповучена средства за период кашњења.

Додатне посљедице кашњења могу отежати:

-Услове за провођење кључних реформи у Босни и Херцеговини,
-Довести у питање и одложити нова пројектна рјешења,
-Отежати процес развоја,
-Успорити доступност извора финансирања и утицати на пад јавних инвестиција,
-Успоравају се активности на остварењу циљева пројеката,
-Слабљење подршке економској политици земље и програмима реформи усаглашеним са кључним финансијским партнерима.

У Табела бр. 19 дат је преглед уговора који имају наглашене финансијске импликације по основу чекања на ратифицирање:

Табела бр. 19 Преглед споразума који имају финансијске импликације

Пројекти Европске банке за онову и развој (ЕБРД)	Потписивање	Износ зајма	Накнада за неискориштена средства зајма (Commitment charge)	Напомена
Уговор о зајму (Пројекат побољшања енергетске ефикасности у Болници Зеница) (49431)	27.6.2018.	10.000.000,00 ЕУР	0,50 % годишње (Према стандардним условима Банке обрачунава се 60 дана након датума Уговора о зајму и доспијева за плаћање са даном ефективности уговора)	Commitment charge се обрачунава 60 дана након датума Уговора о зајму на комплетан износ зајма

Уговор о зајму (Пројекат Коридор 5ц у ФБиХ Дно 3) (49058)	12.9.2018.	180.000.000,00 ЕУР	0,50 % годишње (према Стандардним условима Банке обрачунава се 60 дана након датума Уговора о зајму и доспијева за плаћање са даном ефективности уговора)	Износ зајма је подијељен у двије транше: Транша А 120,0 милиона еура и Транша Б 60,0 милиона еура; Према уговору <i>Comitment charge</i> се обрачунава 120 дана након датума Уговора за Траншу А, док се за Траншу Б обрачунава 60 дана након што Банка прогласи доступност Транше Б
Уговор о зајму (Коридор 5ц - обилазница Добој) (50603)	9.5.2019.	210.000.000,00 ЕУР	0,50 % годишње (према Стандардним условима Банке обрачунава се 60 дана након датума Уговора о зајму и доспијева за плаћање са даном ефективности уговора)	Цоммитмент Цхарге се обрачунава 60 дана након датума Уговора о зајму на комплетан износ зајма

IV Могућности рјешавања

Ефекти који се желе постићи у благовременом процесуирању међународних финансијских уговора су:

- скраћивање времена припреме, одобрења и ратификације међународних финансијских уговора укључујући и вријеме објаве на законом прописан период не дужи од 90 дана од потписивања уговора или до времена како је то конкретизовано у појединим уговорима,
- побољшање транспарентности о поступку закључивања појединачних уговора,
- Развите детаљне процедуре за закључивање међународних финансијских уговора и осигурати њихову документованост,
- перманентно пратити вријеме и трошкове поступка припреме, закључивања и имплементације међународних финансијских уговора, те на тој основи повећати ефикасности надлежних институција.

V Закључак

На основу предходног предлажемо да Савјет министара Босне и Херцеговине донесе следеће Закључке:

- Усваја се Информација о актуелним проблемима стицања ефективности и могућностима њиховог рјешавања у поступку закључивања међународних финансијских уговора;

-Задужује се Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине да перманентно прати поступак закључивања међународних финансијских уговора и редовно извјештава Савјет министара БиХ

- Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине ће на својој интернет страници објавити технички прилагођене садржаје из ове информације.

-Задужује се Министарство иностраних послова да анализира могућност побољшања законског рјешења у дијелу хитног поступка ратификације међународних финансијских споразума којима се додјељују неповратна (грант) финансијска средства БиХ, као и да предложи могуће прилагођавање рокова објаве међународних финансијских уговора у „Службеном гласнику ВиН“.